

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בלשון - מותאם

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית
מרכיב 70% מן הרמה הרגילה

מועד חורף תשפ"ו 2026

סמל שאלון: 11241

הפתרון נכתב על ידי מיה צאלח-גפני ואסף גבעתי
מצוות מורי רשת החינוך אנקורי

חלק ראשון - הבנה והבעה

1. א. (3) הם אינם קליטים.
- ב. "האשטאג" הוא מושג חמוד, קליט וקצר, והחידוש העברי "צפיית רצף" הא ארוך, מסורבל, חסר דמיון ובעל ארבע הברות, כך שלאף אחד אין חשק להשתמש בו, ולכן הוא חידוש מיותר.
- ג. על התלמיד לכתוב טיעון אחד מבין האפשרויות הבאות:
- י. מפעל חידושי המילים אינו בזבז כסף כיוון שחברי הוועדות משתתפים בפעילות זו בהתנדבות מלאה, ולא על חשבון משלם המיסים.
- ii. ישנן מילים רבות וחשובות שכבר הוטמעו בעברית, והן נולדו בזכות וועדות חידושי המילים, כגון: מסוע, תשדיר ומיטבי.
2. על פי רונית גדיש, רוב רובם של המונחים שייכים למילונים מקצועיים שנקבעו בוועדות מינוח במגוון רחב של תחומים. לעומתה רחלי רוטנר רוצה שהאקדמיה תפעל כמו משרד פרסום – תלמד את קהל היעד, תתאים לו חידושים מפתים ואולי אפילו תבדוק את ההצעות החדשות עם קבוצת ביקורת.
3. א. יחסה של טלי בן יהודה כלפי פעילותה של האקדמיה ללשון העברית הוא יחס חיובי מאוד. בלשון כתיבתה היא מוסיפה שמות תואר חיוביים לפעילות האקדמיה – "פעולתה הענפה", "מחקר דקדקני", "מאגר עצום של מילים", "הפעילות העצימה". בנוסף לכך, הגברת בן יהודה מחמיאה לאקדמיה וכותבת "העניין הרב בתכנים שהאקדמיה יוצרת" ו"רבה חשיבותה לתלמידים ומורים בבית הספר".
- ב. **מאפיין:** שפה עם חוויה אישית וגוף ראשון
- דוגמה:** "סבתא שלי הייתה אומרת טקסי ואני כבר מזמינה מונית".
- מאפיין:** שימוש בסלנג.
- דוגמה:** " הוא כן אוהב עברית כשהיא באה לו קללללל".
- אפשרות נוספת
- מאפיין:** פנייה ישירה בגוף שני
- דוגמה:** "אולי אתם טוענים שזה לא תפקידכם להיות רעיונאים אבל זה כן."
4. **מטלת כתיבה ממוזגת.**

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. ענו על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר – חובה (10 נקודות)

ענו על שאלה 5.

5. במשפטים שלפניכם הקיפו את הצורות הנכונות של שם המספר מבין האפשרויות הנתונות.

- כיום יש לאקדמיה ללשון העברית **ארבעים ותשעה** / **ארבעים ותשע** חברות וחברים, והם נדרשים להשתתף **בחמשת** / **בחמש** ישיבות.
- בדף המילים החדשות לשנת תשפ"ה שבאתר האקדמיה ללשון, מופיעים **שש** / **שישה** שמות לפרפרים, ובהם שם הפרפר "כתמית אריאל" לזכר אריאל ביבס ז"ל.
- הכינוס **השמונה עשרה** / **השמונה עשר** לשפה העברית שהתקיים בראשון לציון, עסק בעושר השפה ובאתגריה.
- מספר הערכים הראשיים במילוני השפה העברית הוא **ארבעים וחמישה אלף** **כארבעים וחמש אלף**.
- **שלוש** / **שלושת** המילים השכיחות בעברית הן לא, את, כל.
- את מאמר מספר **אחד** / **אחת** כתבה טלי בן-יהודה.
- המאמר של רונית גדיש פורסם בשנת אלפיים **ותשעה עשר** / **ותשע עשרה**.
- בעברית של ימינו יש **מי שבעה** / **שבע** מילים יותר מבמקרא.
- יום הולדתו של אליעזר בן-יהודה חל השנה **בעשרה** / **בעשירי** בינואר.

7. א. לפניכם שני משפטים מורכבים.

(1) אילו היה למילה "האשטאג" תחליף חמוד, קצר וקליט בעברית, הדוברים היו

מאמצים אותו.

(2) המילים החדשות ייקלטו בשפה, אם ציבור העיתונאים יסכים לוותר מדי פעם

על היוקרה שבשימוש במילים הלועזיות.

• בכל משפט יש פסוקית תנאי. תחמו את הפסוקית בכל אחד מן המשפטים.

• מהו ההבדל בין שתי פסוקיות התנאי מבחינת המשמעות?

קטלג (א) התנאי הוא תנאי בטל (במשפט א, לא)

יכול להתקיים (אמנם לא גששט (ב) התנאי קיים

המירו את משפט (2) במשפט מורכב בעל פסוקית זמן.

המילים התנאיות ייקלטו בשפה כשציבור העיתונאים

יסכים לוותר עליהם על היוקרה שבשימוש במילים הלועזיות.

ב. לפניכם ארבעה משפטים.

(1) אתר הבית של האקדמיה ללשון העברית נהפך למרכז למילה העברית.

(2) פעולות אלה מקרבות את עשייתה של האקדמיה לציבור.

(3) האקדמיה מוציאה לאור ספרים וכתבי עת מדעיים.

(4) אין עוד מוסד שמעניק שירות כזה.

סמנו קו מתחת לכל הנשואים במשפטים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ג, מס' 11241 + נספחים

8. א. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש תמורה.

(1) העמדת מפעל המילון ההיסטורי, עיקר עשייתה של האקדמיה, כוללת איסוף של הספרות העברית לדורותיה, ניתוח מילים ויצירת בסיס לכתובת ערכי המילון.

(2) שתי משימות אלה – מחקר הלשון והכוונתה – שונות זו מזו, אך הן גם שלובות זו בזו.

- בכל אחד מן המשפטים סמנו קו מתחת לתמורה.
- לאחת מן התמורות יש ביטוי מכליל.

העתיקו את הביטוי המכליל. שתי משימות אלה
ציינו את התפקיד התחבירי של הביטוי המכליל. לשון

ב. לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם צירוף המסומן בקו. בכל משפט ציינו מעל הצירוף המסומן בקו את התפקיד התחבירי שלו.

(1) הסגור
על פי המחקרים, לתחיית העברית אין אח ורע בעולם.

(2) ברוב המילונים הערכים הם על פי סדר האל"ף-בי"ת. לשון

(3) מילים חדשות מתקבלות במליאת האקדמיה על פי החלטת הרוב. לשון

ג. לפניכם משפט פשוט שחלקיו התחביריים נתחמו.

ציינו מעל כל חלק את התפקיד התחבירי שלו.

<u>לשון</u>	<u>לשון</u>	<u>לשון</u>	<u>לשון</u>
<u>לשון</u> על מחקר עדכני	מבססת	האקדמיה	<u>לשון</u> את הכוונת הלשון העברית

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

9. א. לפניכם ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם המילים "חלופות ראויות" מסומנות בקו.

בכל אחד מן המשפטים כתבו מעל המילים המסומנות בקו את התפקידים התחביריים שלהן.

1) הבעיה היא שאין חלופות ראויות למילים הלועזיות. נראה

2) לא נראה שהאקדמיה מצליחה למצוא חלופות ראויות למילים. נראה

3) מציאת חלופות ראויות היא תנאי לאימוץ של מילים. נראה

4) בלי חלופות ראויות יעדיפו הדוברים את הלעז על פני העברית. נראה

- לפניכם משפט נוסף, וגם בו כתובות המילים "חלופות ראויות".

5) במקרה זה נראה שהחלופות ראויות.

מהו התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים "החלופות ראויות" במשפט (5)?

החלופות נראה ראויות נראה

- ב. לפניכם שני משפטים, ובהם מילים המסומנות בקו.

1) כל התלמידים יכולים להשתתף באולימפיאדת הלשון העברית, ולא רק

ש"ר
תלמידים מצטיינים.

2) חוקרים ויוצרים משתתפים בישיבות האקדמיה ללשון העברית. ש"ר ש"ר ש"ר

- כתבו מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו את חלק הדיבור שלה במשפט.

- המירו את משפט (1) במשפט במבנה "לא... אלא...". שמרו על משמעות המשפט.

כאן רק תלמידים מצטיינים, אלא כאן גם תלמידים
יכולים להשתתף באולימפיאדת הלשון העברית

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

10. א. לפניכם שני משפטים שאין בהם סימני פיסוק. פסקו את המשפטים על פי ההנחיות שאחריהם.

לרגל יום העברית נערך ריאיון עם נשיא האקדמיה ללשון העברית, פרופסור אהרן ממון. בריאיון הוא הסביר כי רוב אוצר המילים שהאקדמיה ללשון העברית מחדשת מיועד לחוקרים, למומחים ולאנשי מקצוע.

- סמנו נקודות בסופי המשפטים.
- פסקו תמורה.
- פסקו חלק כולל.

ב. לפניכם משפט מורכב.

מאות אלפי גולשים העוקבים אחרי עמוד האינסטגרם של האקדמיה ללשון העברית נהנים מן התכנים הלשוניים שהאקדמיה מפרסמת.

פרקו את המשפט לשלושה משפטים פשוטים על פי סדר הגיוני.

- (1) מאות אלפי גולשים עוקבים אחרי עמוד האינסטגרם של האקדמיה ללשון העברית
- (2) האקדמיה ללשון העברית מפרסמת תכנים לשוניים
- (3) הגולשים נהנים מן התכנים הלשוניים

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 11-15 (לכל שאלה – 10 נקודות).

- שימו לב: • בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
- תוכלו להיעזר בנספח 2 – דף העזר.

11. לפניכם טבלה ובה שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה – ציינו את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הבניין	השורש	הפועל
פגל	מ-נ-ן	האקדמיה ללשון העברית נמנית עם קבוצה של מוסדות מדע ותרבות בישראל.
פגל	א-ב-ב	האקדמיה ללשון העברית היא המוסד המוביל את אחד התחומים החשובים בחיים שלנו.
פגל	א-ב-ב	פרסומי האקדמיה ברשתות החברתיות מעוררים שיח על העברית.
פגל (קס)	ח-ט-ת	באקדמיה ללשון אמרו: "לא חזינו כמה עצימה תהיה הפעילות ברשתות החברתיות".
פגל	פ-ת-ת	אילו היה תחליף חמוד למילה האשטאג, צעירים היו מפרגנים לשפת הקודש.
פגל	ט-ח-ט	מה הן המילים, אם לא רעיון שמשתחל לנו למוח?
פגל	א-ב-ב	המוני הגולשים ברשתות החברתיות מעידים על העניין הרב בתכנים שהאקדמיה ללשון מעלה.

12. א. לפניכם ארבעה שמות פרטיים שיש להם שורש משותף.

יָאִיר, מְאִיר, מְאֹר, תְּאִיר

(1) ציינו את השורש המשותף לארבעת השמות הפרטיים. א-י-ר

(2) הקיפו את השם הפרטי שאינו פועל.

(3) ציינו את הבניין המשותף לשלושת השמות הפרטיים שהם פעלים. הפעל

(4) מבין שלושת הפעלים ציינו את הפועל היוצא דופן מבחינת הזמן, וציינו את הזמן שלו.

הפועל: לעאיר הזמן: הווה

(5) לפניכם משפט ובו מודגש פועל נוסף מאותו השורש.

הָאִיר את עינינו.

ציינו את הבניין ואת הזמן/הדרך של הפועל המודגש במשפט.

הבניין: הפעל הזמן/הדרך: ציוו

ב. לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה.

ציינו ליד כל משפט את התפקיד של האות מ"ם המוגדלת בכל מילה מודגשת:

שורשית או מוספית.

- מי הם הַנְּמַלְעִים של המאמר? שורשית
- איננו מוֹנְעִים מכם לעשות זאת. שורשית
- אנו מוֹנְעִים מתחושת אחריות ואהבה לשפה. מוספית

ג. לפניכם שלוש מילים.

תִּשְׁבֹּץ, תִּשְׁחֹץ, תִּצְרֹף (פאזל)

(1) הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה שלה.

(2) ציינו את דרך התצורה של המילה היוצאת דופן, ופרטו אותה.

דרך התצורה: החזק קסויס

פירוט: תשחץ + תצ

(3) ציינו את דרך התצורה המשותפת לשתי המילים האחרות. שורש ושקף

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

13. א. לפניכם משפט, ובו מודגשות מילים בצורות הבינוני.

לאחר שנים של מחקר דקדקני עומד לרשות ה**חוקרים** מאגר טקסטים ה**מאפשר** ל**משתמשים** לקבל מענה **מסמך** (מוסמך) על שאלותיהם. השלימו את הטבלה שלפניכם: ציינו את חלק הדיבור ואת הבניין של כל אחת מצורות הבינוני המודגשות במשפט.

צורת הבינוני	חלק הדיבור	הבניין
חוקרים	ע"ד	פעל (ק"ל)
מאפשר	פיעל	פיעל
משתמשים	ע"ל	התפעל
מסמך (מוסמך)	ע"ת	היפעל

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת המילה "נעימה".

כתבו ליד כל משפט את חלק הדיבור של המילה המודגשת בו ואת המשקל שלה.

(1) נעימה היא מילה נרדפת למנגינה.

חלק הדיבור: ע"ל המשקל: קטילע

(2) האזנתי למנגינה שקטה ונעימה.

חלק הדיבור: ע"ת המשקל: קטיל

ג. לפניכם קטע, ובו מילים מודגשות.

שינוי (ע"ל)
האקדמיה ללשון העברית פועלת כדי לעצב ולכוון את דמונתה הרוחנית של המדינה.
האקדמיה הקימה את מפעל המלון (מילון) ההיסטורי ללשון העברית, והיא גם מנצח
קובעת חלופות עבריות למילים לועזיות, כגון המילה רעיונאי (קופירייטר).

ציינו מעל כל מילה מודגשת את משמעות הצורך הסופי שבה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

14. א. לפניכם קטע, ובו מילים מודגשות.

העיתונאית התלוננה על **בזבוז** כספי הציבור הנובע מעצם **קיומה** של האקדמיה ללשון העברית. עיקר עשייתה של האקדמיה הוא מחקר וה**כְּוֹנֵת** (הכוונת) הלשון. אחת מהפעולות החשובות של האקדמיה היא **כְּתִיבַת** המילון ההיסטורי באמצעות **אסוף** (איסוף) הספרות העברית לדורותיה, **יצירת** קונקורדנציה ענקית ועוד. אולם ה**וֹדְעוֹת** לעיתונות בנושא זה אינן מרגשות את הציבור, ולכן אין לנושא זה ביטוי בתקשורת.

(1) מיינו את המילים המודגשות בקטע לשלוש קבוצות על פי המשקל, וציינו את המשקל של כל קבוצת מילים.

המילים: בזבוז, קיומה, אסוף המשקל: קט"ו
 המילים: הכונת, הודעות המשקל: קט"ו
 המילים: כתיבת, יצירת המשקל: קט"ו

(2) ציינו מהי המשמעות המשותפת למשקלים של כל המילים המודגשות בקטע.

שמות פעלים

(התמונה נוצרה באמצעות בינה מלאכותית)

ב. התמונה שלפניכם מציגה בדיחה משעשעת. "פיצה" משמשת בבדיחה בשני תפקידים שונים: פועל ושם עצם.

(1) נתחו את המילה "פיצה" שבבדיחה בתפקיד פועל: ציינו את השורש, הבניין והגוף.

השורש: פ-צ-ח הבניין: פיעל
 הגוף: אני

(2) האם למילה "פיצה" בתפקיד שם עצם יש שורש? לא

אם כן – ציינו אותו, ואם לא – נמקו מדוע אין לה שורש.

המילה שאולה משפת

ג. לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה. ציינו ליד כל משפט את השורש של המילה המודגשת בו.

(1) הבננה היא פְּצַצַת אנרגייה. פ-צ-ח

(2) הצירוף פְּצֻצֵי תִירָס הוא החלופה העברית למילה "פופקורן". פ-צ-ח

(3) הפְּצַת חידושי האקדמיה ללשון נעשית ברשתות החברתיות. פ-צ-ח

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

15. א. לפניכם קטע שחסרים בו פעלים. קראו אותו, וכתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על פי השורש בסוגריים.

במשך אלפי השנים שבהן דיברו בעברית, נאסרו (י-ס-ף) לשפה מילים חדשות. מחדשי השפה בארץ-ישראל בראשית המאה שעברה השקיעו (ש-ק-ע) את עיקר מאמציהם בחידוש מילים ש לא נקשרו (א-פ-ש-ר) לדוברים שימוש שוטף בעברית. הם ציינו (צ-פ-י) שהיהודים החיים בארץ-ישראל ידברו עברית תקנית ומדויקת.

אולם עם השנים התפתח באופן טבעי גם הסלנג הישראלי, ש נולד (י-ע-ד) לענות על הצרכים של דוברי שפה טבעית ומדוברת. הסלנג הוא למעשה יצירות שפה ספונטניות ועממיות, ש נוצרו (י-צ-ר) בתוך קהילות של דוברים מסוימים. הקהילות יכולות להיות קבוצות אנשים ה נשלחו (ש-י-ך) למסגרת משותפת, כמו תנועות נוער, חיילים בצבא או סטודנטים באוניברסיטה. התפקידים של הסלנג בחברה הדוברת עברית בישראל צוינו (ד-מ-י) לתפקידי הסלנג בכל חברה בעולם.

ב. לפניכם קטע שחסרים בו שמות. קראו אותו, וכתבו בכל מקום ריק את השם המתאים על פי השורש בסוגריים.

האקדמיה ללשון העברית היא נאסרה (י-ס-ד) ותיק שהוקם בשנת 1953. בעת ה הקמה (ק-ו-ם) של האקדמיה הוסדר מעמדה בחוק. למעשה נקבע כי כל משרדי הממשלה ומערכות ה שלטון (ש-ל-ט) המקומי מחויבים ליישם את החלטות האקדמיה בענייני לשון. אומנם הציבור הרחב אינו מחויב בכך, אך החלטות האקדמיה מספקות לו עידוד (י-ד-ע) מועיל.

כעת האקדמיה ללשון עומדת לפני שינוי (ש-נ-י): היא הכריזה על יוזמה להקים לה בית חדש. ה הצבחה (י-ב-ל) של היוזמה הזו היא באחריותה של האקדמיה, והיא מתכננת להקים מרכז ארצי ובין-לאומי ללשון העברית שיכונסו בו תחת קורת גג אחת כל יחידות האקדמיה: מוזאון ללשון העברית, לפון (כ-ו-ן) מחקר, מרכז תרבות ועוד. ה בניה (ב-נ-י) של בית העברית החדש מבשרת תהליך של התחדשות, ומטרתו העיקרית היא ליצור חינוכה (ח-ו-ש) של גאוה בקרב דוברי העברית.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היתרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך